

HEYELAN ENVANTER ÇALIŞMALARINI AFAD'IN BÜTÜNLEŞİK AFET TEHLİKE HARİTALARININ HAZIRLANMASI ÇALIŞMASINDAKİ ENVANTER OLUŞTURULMASI

Burcu DENİZ¹, Sedat AYDEMİR², Aslı İDE BARSBAY³, Zafer YAZICI⁴, Ö. Murat YAVAŞ⁵, Ceren DEVECİ⁶, Fatih AYDIN⁷, Sinan DEMİR⁸, Çiğdem TETİK BİÇER⁹

T.C. Başbakanlık, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı – AFAD

Ülkemiz, sahip olduğu jeolojik, jeomorfolojik ve iklimsel yapısı nedeniyle dünya ölçeğinde doğal afetlerden en fazla etkilenen ülkeler arasındadır. Yıkıcı etkileri açısından değerlendirildiğinde ilk sırayı alan depremden sonra heyelan, taşkın, kaya düşmesi ve çığ ülkemizde sık yaşanan afet türleridir. Son 60 yıllık afet kayıtlarına bakıldığında; doğal afetlerin ülkemizde neden olduğu doğrudan ve dolaylı ekonomik kayıpların, Gayri Safi Milli Hasılamızın % 3'ü kadar olduğu görülmektedir.

Afetlerin oluşturduğu zararların asgari düzeye indirgenebilmesi için ilk aşamada yapılması gereken çalışma; tehlike ve risklerin belirlenmesi aşamasıdır. Bu kapsamda öncelikle bölgesel ve il bazında tehlike haritalarının oluşturulması gerekmektedir. Bu amaçla hazırlanacak haritalar illerin afet tehlikelerinin belirlenmesi, afet acil yardım planlarına esas olabilecek bilgilerin hazırlanması, bölgesel ve çevre düzeni planlarının hazırlanması için plancılara gerekli olabilecek afet ile ilgili bilgilerin düzenlenmesi, karar verici ve uygulayıcı mekanizmaya doğru, hızlı, güvenilir ve güncel sonuçları aktarmak, pratik uygulamayı sağlamak açısından önemlidir. Bu tür haritalardan faydalanmak, gerek karar vericiler, gerekse yerel yönetimler gibi otoritelerin daha sağlıklı planlamaları yapmasını sağlayacağı gibi, doğru yer seçimi konularında da önemli katkılar sağlamaktadır.

Bütünleşik Afet Tehlike Haritalarının üretilmesi için uluslararası literatürden de faydalanılarak ülke gereksinimleri doğrultusunda kılavuzlar geliştirilmiştir. Kılavuzların hazırlanmasındaki temel amaç her ilin kendi afet tehlikelerini gösteren haritalar hazırlayabilmesi için teknik personelin kapasitesinin artırılması ve Ülke genelinde aynı temel prensiplerin uygulandığı ve aynı formatta tehlike haritalarının üretilmesidir.

AFAD Başkanlığı bünyesinde benimsenmiş ‘‘Bütünleşik Afet Yönetimi Modeli’’ hedefine temel oluşturacak ‘‘Bütünleşik Afet Tehlike Haritalarının Hazırlanması’’ çalışmalarında yol gösterici olacak kılavuzların en temel amaçlarından biri afet türleri konusunda bilimsel ve teknik dayanaklı envanter çalışmalarının yapılmasıdır. Kılavuz kapsamında öncelikle, heyelan kavramı ve genel özelliklerine ilişkin bilgiler verilmekte, daha sonra heyelan zarar azaltma çalışmalarının temeli olan heyelan envanterlerinin oluşturulması aşamaları üzerinde durulmaktadır. Heyelan envanter çalışması tehlike haritası oluşturma

sürecinin temel taşı niteliğinde olup, AFAD tarafından oluşturulmakta olan tehlike haritaları için standart envanter formları da oluşturulmuştur.

Afet envanterlerinin oluşturulması tehlike ve risk çalışmalarının temelini oluşturmaktadır. Sağlıklı bir envanterin bulunmadığı alanlar da bu çalışmaların yapılması için birçok kabul ile yapılmaktadır. Bu kabullenmelerin her biri oluşturulacak haritaların doğruluk katsayısını azaltmaktadır. Bu nedenle ülke genelinde bir envanter oluşturulması çok önemlidir. Bu çalışma da heyelan envanterinin önemi, envanterin oluşturulması ve genel standardizasyon çalışmaları açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *AFAD, Heyelan envanteri, standartlar, heyelan tehlike haritası*